

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Officio Divino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

bani VIII. auctoritate accedente, salubriter decrevit, *ut, cum pro pluribus Missis celebrandis accepta sunt plura stipendia &c. quantumcumque incongrua & tenuia sint, ab una vel pluribus personis collata vel conferenda in futurum, tot Missa celebrentur, quot prescripta fuerunt, ut refert cit. Barbosa n. 6.*

46. Dubium quartò est, an, qui pro Missa abundantius stipendium accepit, ejus celebrationem alteri, justò stipendiò ipsi exhibitò, concedere & residuum sibi reservare valeat. Qua in re opus est distinctione. Et parochum quidem aliumve clericum, ratione capellanìæ vel beneficii ad plura sacra legenda adstrictum, obligationi suæ satisfacere ita posse, à melioris notæ DD. usque receptum & ratio est; quòd ita satisfiat intentioni fundatorum, certas Missas in fundatione præscribentium; cum parochus & beneficiatus alius in beneficio instituat cum stabili onere certa sacra per se vel per alium legendi: quod hâc ratione præstat. Ab aliis autem Sacerdotibus (multòque magis à Sacerdotibus) stipendium abundantius recipientibus pro sacro legendo, quando hoc alteri concedunt, illud huic sine diminutione reddendum, cum Navarro *cit. cap. 25. n. 9.* & aliis tradunt *cit. Laiman cap. 1. n. 14.* & Barbosa *n. 11.* id desumentes partim ex præsumpta mente fidelium, sacrificanti amplius stipendium assignantium, ut ipse ad majorem cooperationem & accurationem suæ liberalitatis intuitu excitetur: partim ex decreto memoratæ S. Congreg. ad sordida lucra & nundinationes ab Ecclesia removendas, ejusmodi Missarum commendationes cum partis retentione prohibentis, apud *cit. Barbosa n. 11. in fine.*

ARTICULUS III.
De Officio Divino.
SUMMARIUM.

47. Hujus nomine veniunt septem hora Canonice,
48. Recitanda publicè à personis Clero deputatis:
49. Privatim à Clericis consuetudinè scriptis,
50. Vel beneficia Ecclesiastica,
51. Præstimonìa,
52. Vel capellanias, Episcopi auctoritate erectas, obvinentibus:
53. A vicariis perpetuis,
54. Et beneficia in perpetuum,
55. Non temporalem solum commendam obvinentibus,
56. Vel Coadjutoribus etiam cum ipsa successione.
57. Pensionarii ad Officium B.M.V. conveniuntur:
58. Nisi obvineant pensiones meritoriales,
59. Beneficia tenuia obvinentes ad horarum recitationem absolutum
60. Et ad hanc adstringentium veritas Opinio.
61. Aliquando, non semper ad eam conveniuntur beneficiorum titularum sine possessione,
62. Vel hanc sine fructuum perceptione obvinentes.
63. Unà horarum recitatione pluribus beneficiis satisfi.
64. Ad horas tenentur utriusque sexus Religiosi,
65. Ad eorum deputati:
66. Etiam, quando à choro
67. Et

47. Et negotiorum causâ à Monasterio absum.
48. Recitanda Hora sunt studiosè ac devotè.
47. **O**fficium Divini nomine hâc Rubricâ veniunt septem Horæ Canonicae, quæ definitis horis in Choro publicè, vel privatim à clericis & Religiosis ex Ecclesiæ pervetusta, non solum Pelagii Papæ, *can. 1. dist. 91. relati*, sed Apostolica institutione usque quotidie recitantur; cum earum jam meminerint SS. Patres antiquissimi & ipsæ etiam constitutiones Apostolicæ S. Clementis *Lib. 8. cap. 30.*
48. Publicè ex sanctionum Ecclesiasticarum præscripto à personis choro deputatis recitari debent in omnibus Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, tam Regularibus quàm Secularibus, imò etiam Parochialibus, *can. fin. dist. 92. c. 1. c. Dolentes 9. & Clement. 1. hic*: à cuius tamen Juris rigore sensum, & cum tempore adeò recessum est; ut hodie in pluribus non solum Parochialibus & Collegiatis, sed Regularibus quoque Ecclesiis diebus solum Dominicis & aliis solennitatibus cantentur vel recitentur: & non desint Regulares: Parochiales etiam multæ reperiantur, in quibus ob paucitatem ministrorum vel reddituum ac stipendiorum tenuitatem publica earum recitatio omnino est sublata. Unde, hac in re locorum Consuetudinem præcipuè spectandam & observandam, monent, Suarez *Lib. 4. de Honoris Canonici cap. 10. n. 2. & Palao Tract. 7. disp. 2. p. 1. §. 1. n. 5.*
49. Privatim ad Horarum recitationem quotidianam adstringuntur clerici in Sacris, sive majori aliquo Ordine constituti. Beneficiati & Religiosi, ad chorum expositione deputati.

Et clericis quidem Majores ad ea-

rum pensum quotidie perfolvendum adstringi, à DD. defumi solet ex *c. 1. & c. Dolentes cit.* & ambigui Juris optima Interpretatione Ecclesiæ Consuetudine generali; clarèque supponitur Concilii Basiliensis *Sess. 21. celebratâ*, antequam Concilium hoc in Schisma prolaberetur, ut probè advertit Vasquez *de Benef. cap. 4. §. 5. & dub. 1.* Quâ obligatione, sicut ejusmodi clerici censurâ aliquâ irretiti, irregulares, depositi & degradati non liberantur, sic non tenentur clerici, primâ solum Tonsurâ & minoribus etiam Ordinibus initiati, *can. fin. cit.* non obstante; quia istius textus agitur de hujusmodi clerico, ad Ecclesiæ servitium in choro per institutionem in beneficio, aliâve ratione specialiter deputato, Vasquez *§. cit. dub. 2. & Lessius Lib. 2. de J. & J. cap. 37. n. 46.* rectè advertens, tales clericos etiam ad Officium B. V. M. Psalmos Penitentiales vel Graduales, Litanias majores, Psalmum Miserere aliâve similes preces quotidie recitandas non obligari: nisi hujusmodi Preceationum aliquarum pensum perfolvendi obligatio particularis alicujus diocesis consuetudine esset introducta.

Eâdem Officii Divini quotidie recitandi obligatione beneficiatos, sive clericos etiam minoribus Ordinibus & primâ solum Tonsurâ initiatos, dignitatem vel aliud beneficium Ecclesiasticum obtinentes teneri, defumi solet ex *can. fin. c. 1. cit. & c. fin. de Rescriptis in 6.* dum eò, Beneficium propter Officium dari, asseritur. Quibus non satis clarè prodita obligatio confirmata vel declarata est à Concilio Lateranensi sub Leone X. *Sess. 9. de Ref. Curie §. Statuimus, & Motu proprio Pii V. qui incipit Ex primo, edito 12. Cal. Octob. 1572.* quâ Constitutione utrâque ii, qui saltem post sex menses à beneficio obtento Divinum Officium, justò impedimento cessante, non recitârunt, beneficiariorum

P P P P P

ciorum

ciorum suorum fructus, Officii illius recitationi (non etiam cura vel alteri muneri spirituali; secundum *cit. Lessii n. 177.* & aliorum benignam Opinionem) respondententes non faciunt suos pro rata omissionis Officii & temporis: sed eos tanquam injustè perceptos in Ecclesiæ fabricam vel pauperes erogare tenentur.

51. Iisdem Constitutionibus ad horas Canonicas etiam obligantur clerici, Præstimonialia & Præstimonialia portiones ab Ecclesiasticis redditibus detractas obtinentes. Circa quos Laiman. *Lib. 4. Tract. 2. cap. 5. n. 6.* & mihi etiam placet distinctio Rebuffi *de Pacifico. possess. n. 105.* ad illas clericos ratione præstimoniorum solummodo obligantis, quando ista in titulum perpetuum conferuntur, & annexum habent aliquod obsequium spirituale, quod per laicum expediri non potest; quia talia, licet speciale nomen habeant, reipsa vera beneficia Ecclesiastica sunt. Non etiam ratione præstimoniorum, quæ non conceduntur in Titulum, neque ob ejusmodi obsequium: sed aliam ob causam v.g. ad studiorum prosecutionem vel tanquam stipendium sustentationis, donec beneficium obtineatur.

52. Eadem ferè ratio est imprimis Cappellaniarum, si eæ Episcopali auctoritate, etiam ex laicorum patrimonio sint erectæ, & ab eo conferantur; quantumvis ad ipsius nutum auferri & alteri conferri queant; quia omnes qualitates ad beneficium requisitas habent: easque obtinentes habere censentur beneficia Ecclesiastica, saltem Manualia, si ad nutum revocabiles sint: cujusmodi beneficium obtinentem Horariâ obligatione teneri, ex aliorum DD. communi sensu tradunt Azor *p. 1. Institut. lib. 10. cap. 3. q. 2.* & Laiman *cit. Tract. 2. cap. 5. n. 7.* quia Manuale idem juris & oneris habet, quod cetera beneficia, exceptâ perpetuitate,

sive quòd semel collatum, sine justa causa, nequeat auferri.

Deinde Vicariarum; cum etiam hæc obtinentes, si perpetui sint, vera beneficia Ecclesiastica obtinentibus accessentur, *e. Posulasti 27. de Rescriptis.* & ad prædicti Horarii quotidianam resolutionem restringantur: si verò temporariæ tantum sint, ab ea censentur immunes; cum beneficium custodiam duntaxat & administrationem ad tempus, non titulum habeant, *cit. Garcias n. 106. & Suarez cap. 21. n. 15.* rectè excipiens & ad Horas obligat Vicarios chori & alios, beneficiorum v.g. Monasterii unitorum administrationem plenam etiam in temporalibus, licet ad nutum revocabilem, obtinentes.

Demum Commendarum perpetuarum; cum enim tales commendæ spectent utilitatem personarum eas obtinentium, & hæc beneficiorum commendatarum, licet careant titulis, integram tamen habeant administrationem & fructus integre percipiunt, illis annexâ obligatione ad Preces horarias tenebuntur ratione ejusmodi commendationis. Alia ratio est commendæ solum temporalis; cum enim illa spectet utilitatem Ecclesiæ, per temporalem concedatur ad tempus, v.g. donec persona idonea instituat, & beneficium totum rationibus reddendis obnoxia sit. *Glossa in c. Nemo 15. de Electis. n. 6.* ad Horarum Canonicarum recitationem non obligabit, *cit. Azor q. 6. Laiman n. 7. q. 4. & Palao p. 1. §. 2. n. 4.*

Sicut in Commendam solum temporalem beneficium obtinens, sic etiam pensum Horarium non obligat Commendatorem, etiam cum futura successione & relictum portione aliqua assignatâ, assumptus vel constitutus, ut cum Navarrete *Manual. cap. 20. n. 18.* docent *cit. Azor cap. 4. q. 1. Garcias p. 3. de Benef. cap. 1. n. 129.*

n. 109. Suarez *Lib. 4. cap. 22. n. 19.* & Palao §. 2. n. 7. Ratio est partim; quia non ipsum beneficium, sed jus tantum habet coadjuto defuncto succedendi: est secuta istius morte & quasi impletâ conditione beneficium consequatur sine nova collatione: partim verò; quia ratione unius beneficii non duo, sed unus duntaxat, scilicet ejus proprietarius ad Horas Canonicas tenetur. Accedit; quod beneficium fructibus detracta portio Coadjutori assignetur tanquam stipendium laboris, quem pro Coadjuto subit.

§7. Dubium est de Pensionario: quem ab horarum quidem Canonicarum recitatione DD. passim absolvent; quòd pensio beneficium propriè non sit; ad Officium tamen B. V. M. adstringi, volunt *Constit. Pii V. cit.* saltem, si ad Horas canonicas non tenetur aliunde; has enim ex obligatione undecunque orta vel etiam libera voluntate persolventem ad B. V. M. Officium adstringi, meritò negant; quòd ad hoc recitandum obligare Papa solum intenderit eos, qui ad nullas alias preces sunt adstricti, aut horarum Canonicarum majus Officium non persolvunt. Sed, etsi hæc vera sint de Pensionariis obtinentibus pensionem Ecclesiasticam, primam

§8. Tonfuram vel Ordines minores exigentem, locum tamen non habent in iis, qui obtinent pensionem solum laicalem, sive non exigentem primam Tonfuram vel titulo solum temporali constitutam alicui, v.g. de Ecclesia bene merito, ædituo, janitori pulsanti organa vel campanas, magistro Scholæ & similibus; hos enim ratione ejus ad Officium B. V. M. non tenent, ex communi aliorum DD. sensu tradunt *cit. Azor cap. 4. q. 3. Garcias cap. 1. n. 119. Suarez cap. 22. n. 6. & Palao §. 2. n. 6.*

§9. Dubium secundo & magna dissensio est inter DD. de clerico, obtinente benefi-

cium tenue, sive cujus fructus ad moderatam sustentationem sunt insufficientes, Quem aliqui cum Soto *Lib. 10. de Justitia q. 5. art. 3.* ab Horarum recitatione omnino absolvent. Alii cum Lessio *Lib. 2. de J. & J. cap. 34. n. 169.* ad eam Dominicis tantum festisque diebus adstringunt. Rationem reddunt illi; quòd beneficium tenue pro non beneficio, & exigui fructus pro nullis habeantur, juxta tritum, quòd *Parum pro nihilo reputatur.* Isti verò; quòd, cum beneficium, ex quo nulli fructus percipiuntur, ad Horarum recitationem omnino non obliget, id, ex quo sustentatio moderata non tota, sed ejus duntaxat aliqua v.g. tertia pars percipitur, ad Officium Divini partem tantum, vel ad id aliquoties tantum per annum valeat obligare, præsertim ex Justitia; quæ inter stipendium & obsequium, ratione cujus illud exhibetur, exigat quandam æqualitatem.

Sed frequentiori DD. calculò approbata & veritati magis consona est sententia Sylvestri *V. Horæ, q. 2. Navarri de Oratione, cap. 7. n. 27. Covarruvizæ Lib. 3. Var. cap. 13. n. 8. cit.* Garcias *cap. 1. n. 30. Suarez cap. 21. n. 3. & 9. Laiman cap. 5. n. 5.* & aliorum, relatorum à Barbosa *in c. Dolentes q. n. 4.* ejusmodi clericum ad Horarum quotidianam recitationem obligantium; quòd id non obscure decretum sit à Concilio Carthaginensi, relato *can. Clericus 2. dist. 91.* ubi clericus, ab Ecclesia sustentationem non habens, vestitum & vestitum artificium vel agriculturâ sibi parare jubetur absque Officium sui, sive pensu Horarii detrimento. Ratio, quâ moventur, est; quia etiâ tenue revera beneficium est; *c. Si proponente 42. de Rescriptis & c. Si mora 23. de Præbend. in 6.* cum sit jus perpetuum percipiendi temporales redditus ratione officii spiritualis: Horarii autem pensu quotidie persolvendi

P P P P P 2 obligat

obligatio à Concilio Lateranensi & Pio V. beneficiatis generaliter, sine ulla exceptione vel restrictione ad beneficium pingue, imposita est. Unde, sicut qui unum valde pingue aut plura ad sustentationem sufficientia obtinet, ad Horas semel duntaxat, ut infra statuetur: sic qui tenue beneficium obtinet, ad illas integre & quotidie recitandas obligatur, quod *citt.* *Constit.* à Pio V. verbis, *Et qualiacunque alia beneficia*, non obscure insinuat. Accedit; quòd Ecclesia, sicut in Ordine sacro constituta, licet nullos percipiant, sic beneficiatis percipientibus modicos fructus Horarii pensati quotidie persolvendi onus imponere potuerit; cum onus hoc istis non minus quàm illis honore, exemptione & cæteris privilegijs Ecclesiasticis abunde compensetur. Deinde; quòd onus illud, sicut clericis in Sacris constitutis, sic etiam beneficiatis generaliter & indistinctè imponi fuerit expediens; ne ad sequiora & excutienda onera proni homines, ad congruam sustentationem justò plus exigentes, vanâ persuasione tenuitatis fructuum ad illam insufficientium ad Divinum Officium facillè omittendum induantur. Unde corrui ratio contrariæ Opinionis utriusque; cum quoad obligationem ad Horas ex vero beneficio imminentem Parùm pro Nihilo non reputetur.

Quantumvis autem hæc de Jure ita sint, minimè tamen damnanda videtur Consuetudo, vi cuius alicubi tenuia beneficia sine obligatione ad Horas clericis minoribus conferrentur, saltem si isti ratione illorum ad aliud spirituale servitium obligarentur. Si verò ad nullum huiusmodi servitium adstringerentur, non vera beneficia, de quibus sermo nobis est, sed Pensiones tantum forent; cum verum beneficium propter officium detur, *c. fin. de Rescript. in 6.*

Dubium tertio est de eo, qui beneficii titulum habet sine eius possessione: de quo DD. variè sententiam & loquuntur Opiniones in concordiam, si possit, reducere juvat auxilio distinctionis. Eum quidem, per quem stat, quò minus sibi collati beneficii possessionem nanciscatur, ratione illius ad Horas teneri, melioris notæ DD. plerique facillè concedunt, quòd, beneficium annexo Officiò prævato, æquitas & ratio naturalis nemini permittat: tum verò; quòd possessionem habere, & quò minus eam quis habeat, per ipsum stare, paria sint, *Liter. 23. de Priu. in 6.* Si per eum non sit, multum interest videtur, an de beneficii collati possessione ex eoque provenientibus fructibus percipiendis moraliter certa vè dubia spes sit; cum, si hæc dubia vel exigua sit, ad Horas obligationem non dati, *citt.* *Garcia n. 101. Azor cap. 4. q. 7. de Sacra. cap. 19. an. 9.* & aliorum communis sententia ratio clara sit; quòd, pro fructibus & stipendio omnino incerto officium seu servitium certum exigere, à Juris & equitatis Regulis sit alienum. Si verò cum possessione fructus, à tituli per collectionem accepti tempore provenientes, percipiendi spes moraliter certa sit, ad Horas beneficiatum cum Navarro *citt. cap. 7. d. n. 28.* melius obligant *citt.* *Garcia n. 102. & Lessus n. 167.* quòd, cum talis vere sit beneficiatus, & officio respondentis fructus percepturus, ad illud obeundum iure adstringatur.

Dubium quæro est de Canonis beneficiarum quidem possessionem jam missis, sed non percipientibus eius fructibus de quibus pro casuum varietate varia Resolutio est. Et primò, si, quòd eorum fundi ab hostibus occupati sint, nullos unquam vel primis aliquot, annis certis incertisque eos percepturi non sint; quòd in Ecclesiæ fabricam vel aliam piam causam applicentur.

applicentur, ab Officii Divini recitatione cum Navarro *cit. cap. 25. n. 103.* eos rectè excusat Laiman. *cit. cap. 5. n. 4.* quòd beneficia nondum plene obtineant; eùm ea non habeant quoad jus redditus percipiendi. Secundò, si primi vel secundi anni fructus ex Consuetudine Ecclesie ad eorum defunctorum honestam sepulturam vel debita expungenda creditoribus aut hæredibus referrentur, eos ad Horas obligari, probabiliùs censent *citt. Garcias n. 66. Azor q. 4. & Lessius n. 170.* quòd, cùm tales fructus in eorum utilitatem impendendi referrentur, ab ipsis percipi videantur. Tertio, ad eandem recitationem Canonici à *citt. Azor, Lessio & Suarez cap. 20. n. 7.* primis annis obligantur, quando istis provenientium fructuum ipsis subtractorum dimidia pars, imò etiam si omnes ex Consuetudine canonicis antiquioribus ad vitæ & dignitatis convenientem sustentationem augendam accrescant; quòd eos postea perinde, ut si ipsis reservarentur, recipiant, hòc ipsò; quòd postea percepturi sint uberiores. Quod licet juri consentaneum sit, damnare tamen non auisim consuetudinem, saltem immemorabilem, vi cuius primis annis nullos fructus percipientes ab Officii Divini recitatione excusarentur; quòd, licet consuetudo, novis Canonicis fructus omnes ex tali & priori etiam causa subtrahens, à Joan. XXII. *Extravag. Suscepi, de Elect.* & Pio V. *Constitut. quæ incipit Durum, Cal. Junii 1570. edita* reprobetur; istæ tamen Constitutiones in Germaniæ & Hispaniæ Ecclesiis non omnibus sint receptæ; & consuetudinis reprobatione generali, exclusa non censetur immemorialis, juxta dicta ad *Lib. 1. Tit. 4. n. 46.*

Quartò, multò magis ad pensum Horarium quotidie persolvendum tenentur, qui fructus, cum possent, non percipiunt

suâ culpâ; quòd vg. excommunicati, suspensi, aut à loco beneficii sine justa causa absint, vel præsentibus ei nunquam deserviant; quia Ecclesiam servitiò & officio, ratione beneficii ab ea accepti debiti, defraudare non valent. Contrà Canonicus, nullâ suâ culpâ, sed alienâ vi, fraude aliòve modò injustò à fructuum consecutione aliquot annis sine ulla spe eos postea recipiendi omnino impeditus, ad Horas verius non tenetur; quòd pro eo tempore beneficium quoad nudum titulum & nomen, non etiam quoad effectum habeat, *citt. Navarrus cap. 7. n. 28. Garcias n. 45. & Lessius n. 168.*

Dubium quintò aliqui movent de clerico, beneficia plura simul obtinente. **63.** Qui perinde, ut tribus sacris Ordinibus initiatus, atque insuper beneficiatus aut Religionem professus, unicâ recitatione omnibus satisfacit, sive Ecclesie beneficiatos obligantis intentio & Praxis, sive ratio spectetur; cùm, si Officia Horaria pro beneficiorum numerò recitanda forent, illa persolvendi obligatio non paucis clericis plura beneficia obtinentibus moraliter impossibilis foret, ut rectè observant *citt. Suarez cap. 18. à n. 1. & Palao §. 2. n. 27.* Unde, sicut plures Ordines sacros, sic etiam plura beneficia obtinens unum duntaxat peccatum mortale committit horarum Canonicarum omissione; quòd, licet pluribus titulis, ad unam tamen duntaxat recitationem obligetur.

Eadem; quâ clerici in Sacris & beneficiati ad integrum Officium Divinum quotidie publicè in choro, vel privatim persolvendum obligatione tenentur Professus utriusque sexûs, ex Religionis suæ Instituto ad eorum deputati non quidem Jure Naturali vel Divinò; neque etiam Canone aliquò Ecclesiastico: neque ex Regula duntaxat, sed generali **64.**
P p p p p ;
Consue.

65. Consuetudine. *Ad Chorū*, inquam, *deputati*; ad excludendos Imprimis Novitios, qui in sacris constituti vel beneficiati non sunt, & Fratres laicos sive Convertos, ad id non adstrictos: nisi à laicorum ad Fratrum choro deputatorum statum autoritate superiorum transeant; sicut vicissim, ex istorum sive choro deputatorum numero ad Converterum statum translatus, ab ejus persolvendi obligatione liberatur. Deinde Religiosos Equites, ex Professione sua non Choro, sed Militiæ deputatos. Et demum Religiosos ex suo Instituto choro non adstrictos & sacro Ordine non initiatos: ut in Societate JESU præter Coadjutores Temporales sunt Scholastici, qui ante sacram Ordinationem ad pensum Horarium non adstringuntur, *citt. Suarez cap. 17. n. 6. Palao p. 1. §. 3. n. 1. & Donatus Tom. 4. Prax. Regul. Tract. 18. à 9. 10.*
66. Dubium de Religiosis sacro Ordine non initiatis & Monialibus est, an à choro absentes ad Horas privatim recitandas graviter obligentur; id enim cum Cajetano *in Summa V. Hora, casu 14. Bordonus p. 1. resol. 30. n. 3.* & quidam alii negant; quòd ad eam recitationem non obligentur communi Ecclesiæ Jure, sed sui quisque Instituti Regulæ & huic conformi consuetudine: Regula autem eique accessoria Consuetudo ipsos obligare non videatur sub mortali peccato: cum id nimis durum & animabus periculosum foret. Sed ratio hæc levis est momenti; cum enim vi ejusmodi Consuetudinis ad Horas graviter obligentur in Sacris constituti clerici Seculares, non apparet ratio, cur ita obligari nequeant Regulares, ex professione addicti choro; quia ad orandum, laudandum & colendum Deum vi status sui non minus tenentur, quam clerici Seculares; ejusque ob-

ligationis gravitas Regularibus, tanquam mundo mortuis & soli servitio Divino perpetuo mancipatis, non magis gravis & periculosa est, quam degentibus in seculo, & ab istius curis non omnino expeditis. Quare melius alii cum Sylvestro *V. Hora, q. 2. citt. Navaro cap. 7. n. 5. & Suarez cap. 17. n. 19.* utriusque sexus Regulares, ad chorum deputatos, ad Horarii pensu in choro vel privatim persolutionem graviter obligari, docent; pro se allegantes communem sensum Fidelium, ejus omissionem graviter apprehendentium, & ipsorum Regularium de ea tanquam gravi piaculo de accusantium in sacro tribunali. Ratio est: quia Consuetudo habet vim Legis, *can. Consuetudo §. dist. 1.* & istius iustitiam materia gravi & ad commune bonum multum conducente, graviter obligat censetur, præsertim si ejus violatione populus Christianus & timorata conscientia homines scandalizentur, *cumque Prælati plebant, juxta tradita Lib. 1. Tit. 4. à n. 24.*

Atque ista ad Horas obligatione Regulares tenentur etiam, quando studiorum, negotiorum aut alia simili ex causa cum sui Prælati licentia extra Monasteria degunt; quòd Regulæ & Religionis obligationibus, quatenus eas servare possunt, maneant adstricti. Idem *citt. Navarrus n. 20. Azor q. 5. §. 6. Suarez n. 9.* & alii docent de fugitivis atque egressis; ne ex sua malitia commodum reportent; & melior conditio sit ipsorum quam aliorum, qui cum Prælati licentia & ex honesta causa extra Monasteria degunt. Contrarium tamen de egressis ad triremes condemnatis, sacrum Ordinem non habentibus, cum Soto *citt. q. 5. art. 3. sustinet Bonacina de Horis, dist. 1. q. 2. p. 2. n. 3.* quòd, licet Religiosi esse non desinant, ad statum tamen choro non

ro non deputatorum translati videantur.

68. Recitanda autem Hora ab omnibus ad eas obligatis sunt Studiosè ac devotè, c. Dolentes 9. Studiofa autem recitatio erit, si verfus & sensus integrè, hoc est, sine omissione, truncatione, concisione & interruptione proferantur. Devota, si fiat cum debita intentione & attentione, five cum advertentia ad verba eorumque sensum, huic accommodato affectu & saltem virtuali intentione laudandi & colendi Deum, ut cum S. Thoma 2. 2. q. 87. art. 13. declarant citr. Navarrus de Orat. cap. 14. n. 4. Azor q. 8. Laiman. cap. 5. à n. 8. Bonacina disp. cit. q. 3. p. 2. §. 1. & 2. Qui ceterique Morales IT. aliorum, Divini Officii recitatione spectantium, latam & accuratam explicationem dabunt.

ARTICULUS IV.

De Missarum & Officiorum Divinorum Reductione.

SUMMARIUM.

- 69. Pro his assignati reditus sepe deficiunt vel minuuntur.
- 70. Si deficiant, Missæ celebrandi obligatio cessat.
- 71. Si minuantur, ad minorem numerum Missæ veteri,
- 72. Et novissimò jure etiam Anniversaria reduci possunt.
- 73. Nisi reditus in alios Ecclesie usus converfi,
- 74. Vel Missæ Ec. in ipso fundationis limine,
- 75. Vel, secundum aliquos, post Tridentinum imposta sint.
- 76. Reductio fieri diversimodè potest.

- 77. Non ab ipsis Monasteriorum & Prælati,
- 78. Saltem extra Capitulum vel Congregationem generalem;
- 79. Sed auctoritate Apostolicâ,
- 80. Vel Episcopali in Synodo diocesana,
- 81. Vel extra hanc, ubi Synodi non habentur,
- 82. Saltem ante S. Congreg. Card. Interpp. decretum;
- 83. Quod tamen non ubique receptum usque;
- 84. Quò decreto illi derogari potest.

69. IN Ecclesiis, tam Secularibus quam Regularibus, aliquando institutæ & in tabulis adnotatæ reperiuntur Missæ & Officia divina, annuatim, singulis mensibus, vel hebdomadis celebranda pro fundatorib⁹ & benefactoribus defunctis: à quorum tamen multis, an & quid pro illorum celebratione relicta sit, & aliquid percipiatur, planè ignoratur. Ab aliis relicta temporum & belli præsertim injuriis omnino vel ex parte interciderunt. A nonnullis relicta hodie adeo tenuia sunt; ut nulla Ecclesia sit, quæ eorum intuitu Anniversaria aliàsque Missas & Officia divina præscripta celebrandi onus valeat aut velit subire. Unde Dubium ingens & quæstio hodie non infrequens est, an & quanam ejusmodi Missæ & Officia divina ad minorem numerum valeant reduci. Et quidem, si pro quorundam celebratione relicta, nullâ ipsius Ecclesie vel Monasterii, five Prælati & Capituli seu conventus culpa, ex toto periisse, aut ea ablata aut aliò aversa esse; ac proinde illorum intuitu nihil percipi, certò constaret, eorum celebrandorum onere Ecclesiam vel Monasterium liberatum, ut Missæ, Anniversaria &c. omitti possint, cum Riccio Prax. p. 3. resol. 364. docent Bordonus Consil. p. 1. resol. 25.